

БИЛТЕН

број 9

27.09.2016.

Тираж: 300 примерака

САДРЖАЈ

Комбиновање силаже са осталим хранивима у исхрани оваца	
<i>дипл.инж. Драгољуб Крајновић</i>	3
Зашто осигурати усеве и плодове?	
<i>мр Младен Павловић</i>	6
АГРОПОНУДА	8
СТИПС	10

Комбиновање силаже са осталим хранивима у исхрани оваца

Овчарство је у нашим пределима још увек заступљено у екстензивном типу, примарно због постојећег расног састава који је представљен различитим сојевима праменке али и због брдскопланинске конфигурације терена на којима се узгајају овце. Овакво климатско и географско поднебље утиче на сиромашнију исхрану, ограничених количина и лошијег квалитета. Неповољна исхрана нарочито долази до изражаја у хладнијем и зимском периоду године који у таквом амбијенту траје 6 и више месеци јер долази до прекида вегетације и недостатка повшина под свежим биљним покривачем, па су стада оваца упућене на конзервисану кабасту храну, превасходно на сено осредњег или лошијег квалитета, које се у таквим оскудним условима допуњује сувом кукурузовином, али често и сламом и лисником. Зимски период држања оваца међутим преклапа се са циклусом бременитости, наставља се јагњењем и захвата добрим делом фазу дојења потомака, што захтева квалитетну и интензивну исхрану. Скромни услови држања често не могу да испуне примарне захтеве исхране који неминовно доводе до физиолошких, репродуктивних и производних проблема попут смањења плодности, отежаног јагњења, ниске производње млека, меса и вуне.

Из предходне анализе закључак је да се овчарство на нашим просторима може унапредити најпре побољшањем генетске структуре наших стада али упоредо са овом мером и интензивно радити на поправљању исхране како у летњем тако и зимском периоду. У том погледу најзначајније промене које се могу реално предузети јесу веће коришћење концентрата, али и увођење силаже у зимску исхрану. Све то треба бити праћено и бољим ценама, да би произвођачи били заинтересовани за унапређење ове производње.

За овце је карактеристично да су животиње пашњака, те је њихова исхрана у току вегетације базирана на коришћењу зелене хране напасањем. Међутим, зимска исхрана оваца је најчешће проблематична јер се у наведеним реонима и у екстензивном газдовању могу произвести ограничене количине конзервисане хране, на првом местутравног сена незадовољавајућег квалитета. При спремању сена мало се пажње посвећује избору оптималне фазе кошења у циљу постизања што бољег хранљивог састава. Такође, ботанички састав природних пашњака је често незадовољавајући, са недовољним присуством квалитетних врста трава и легуминоза. Због наведених разлога оброк оваца се допуњује кукурузовином, уколико је има, па и сламом, а у неким случајевима и лисником. У таквим случајевима о некој интензивнијој производњи овчарству не може бити ни говора. Увођење силаже у зимску исхрану оваца стога би представљало значајан напредак, јер је силажа по квалитету и хранљивој вредности најближа замена зеленој храни. За исхрану оваца силажа се може спремати од различитог биљног материјала, слично као и за говеда. И у овом случају најприхватљивија за произвођаче јесте силажа кукуруза, јер је поступак њеног спремања најједноставнији. Брдски предели, истина, нису погодни за гајење кукуруза због краћег вегетационог

периода. Међутим, у овом случају циљ и није потпуно сазревање кукуруза ради добијања зрна као главног производа, већ се његово убирање може обавити знатно раније, у фази воштане зрелости. Томе погодује и постојање бројних сорти са знатно краћим вегетационим периодом, које су селекционисане управо за такве услове. У овом случају не могу се очекивати високи приноси зелене масе, али се добро зна да се ради о реонима у којима постоје већа ограничења у спровођењу потребних агротехничких мера него што је то случај са равничарским земљиштем. Поред избора оптималне фазе за силирање, важна мера је и добро ситњење биљака, у циљу што бољег сабијања, али и ограничавања могућности бирања квалитетнијих и укуснијих делова. Самим тим ће и растур, односно непоједени остаци бити мањи. Засилирање целе биљке кукуруза најприхватљивији су хоризонтални сило-објекти. Пошто се силирање обавља украјевима који се одликују ниским зимским температурама, треба предвидети и могућност да се принаиласку изузетно хладних дана обави додатно утопљавање силаже коришћењем бала сламе или снопова кукурузовине. Тиме би се избегла или смањила могућност смрзавања силаже.

Поред коришћења целе биљке кукуруза за силирање, у обзир долазе и друга жита, као и силаже трава, легуминоза и травно-легуминиозних смеша. Брдско-планински терени пружају највише могућности за гајење трава и легуминоза, а храна за зиму не треба се конзервисати само сушењем, већ и силирањем. Силаже легуминоза могу бити одличан извор протеина управо у месецима интензивног развоја плода и јагњења оваца, као и у периоду дојења. При силирању трава и легуминоза препоручује се претходно провећавање покошеног материјала, јер ће силажа теже измрзавати. У овакве силаже се при спремању могу укључити мање количине прекрупне жита (10 - 20 %), при чему се битно повећава енергетска вредност. У нижим, брдским реонима где се за производњу сточне хране користе и оранице, силаже се могу спремати од озимих или јарих крмних смеша које садрже легуминозе (грашак и грахорицу) и стрна жита (раж, јечам, овас или пшеницу). Такође, у обзир долазе и силаже од сирових репиних резанаца, глава и лишћа шећерне репе па и различитих споредних производа повртарства. Због високог садржаја

влаге у силаже од набројаних споредних производа треба укључити и неко сувље храниво.

Међутим, при спремању и коришћењу оваквих силажа мора се водити рачуна о два битна момента. Као прво, силажа се код нас користи за овце у зимским месецима, када су бремените, те треба да буде што бољег квалитета. То значи да при силирању морају бити испуњени сви неопходни услови за квалитетну ферментацију, затим, сабијање обавити што боље уз добро покривање, односно затварање силообјекта, не дозволити да силирани материјал буде загађен земљом због бутерног врења, итд. Други важан момеат је да се силаже спремљене од различитог биљног материјала битно разликују по хемијском саставу, односно количини протеина и енергије. Из тог разлога неопходно је знати како и колико поједине врсте силажа користити у исхрани оваца, и како кориговати оброке у којима је укључена одређена врстасилаже.

Након оплодње, у току 3,5-4 месеца, овце немају неке повећане потребе у исхрани. Исхрана у овомпериоду може да се заснива на квалитетној паши или сену. Међутим, у брдско планинским реонимазбогоштрије зиме већи део бременитости протиче на оброцима од конзервисане хране. У том погледу, најважније место углавном заузима квалитетно сено трава, мада би било добро да бар трећина дневнорме сена буде од луцерке. Сено треба да је припремљено од биљака кошених у оптималној фазиразвића, и сушено у повољним временским условима. Поред сена, у исхрани бременитих оваца користи сеи квалитетна силажа, мада има погрешних мишљења да она није добра храна за бремените животиње. За овце у овом периоду користи се обично 1,5-2 кг сена и 2-3 кг квалитетне силаже или коренасто-кртоластих плодова. Уколико се располаже веома квалитетним сеном, његова количина може да се смањи на свега 0,5 кг дневно, а да се квалитетна кукурузна силажа повећа на 4-5 кг дневно. Потпуно искључивање сена из оброка и исхрана искључиво силажом се, ипак, не препоручује. Уз кукурузну сулажу овцама треба давати и око 10 г сточне креде дневно, да би се неутралисала киселост и спречила појава ацидозе. За бремените овце не сме се користити покварена, плеснива и смрзнута силажа, јер у противном може доћи до поремећаја у варењу, надуна, побачаја, итд. Смрзнуту сулажу треба најпре унети у стају или неку просторију где ће се раскравити, па је тек онда дати овцама. Да би се спречило смрзавање силаже потребно је да се део силоса одакле се силажа изузима заштити балама сламе или сноповима кукурузовине. Летња исхрана оваца се заснива на коришћењу квалитетне паше и сена. Потреба за појачаном исхраном се јавља на око 6 недеља пред јагњење, односно, у периоду интензивног развоја плода То се постиже

тако што се уз уобичајени оброк додаје још и 200-400 г кукурузне или неке друге прекрупне, уз њено постепено увођење до постизања потребне количине. Уколико се у овом периоду у исхрани оваца користи кукурузна силажа, због покривања потреба у протеинима пожељно је да се у концентратном делу оброка нађе и сунцокретова сачма. Међутим, ако се користе квалитетне травно-легуминозне или легуминозне силаже, концентрат може да представља само прекрупа неког жита. Силажа се, такође, ефикасно користи и у тову излучених оваца. Пошто товне овце немају посебне потребе у протеинима, за њих се препоручује квалитетна кукурузна силажа, у количини од око 5 кг дневно. Уз сулажу се даје и неко суво кабасто храниво (сено, слама), и мање количине концентрата.

Пред само јагњење, овца треба искључиво да конзумира само квалитетно сено и то у смањеној количини. Након јагњења овци треба дати топли напој од мекиња, а у следећих 2-3 дана само сено, по могућности бољег квалитета. Тек после тог времена у исхрану треба

уводити концентрат, па 7-10 дана по јагњењу оброк оваца треба да се састоји из 1-2 кг сена, најбоље легуминозног, 1,5-3 кг сочних хранива (силаже или коренасто-кртоластих плодова), као и довољних количина концентрата. За овцеу доброј телесној кондицији у периоду дојења потребно је 200-250 грама концентрата, за овце слабије кондиције или за оне са близанцима 350-400 г, а за овце лошекондиције и 500 г концентрата. Количина концентрата почиње да се постепено смањује када протекне 1,5 месец од јагњења, а потпуно се искључује из оброка када протекне 2,5-3 месеца од јагњења. За јагњад, силажа почиње да се користи у другом месецу. На почетку јагњад конзумирају ограничене, мале количине силаже како би организам имао времена да се привикне на ово конзервисано храниво. Силажа се у другом и трећем месецу постепено повећава и износи око 200-300 г, да би већ од четвртог месеца јагњад добијала и до 800 г силаже.

дипл.инж. Драгољуб Крајновић

Зашто осигурати усева и плодове?

Као и у целом свету и у Србији се догађају климатске промене. Топлија и дужа лета, све чешће поплаве, обилније падавине као и чешћа појава града су постале скоро нормалне појаве а највише штете од ових непогода доживљавају пољопривредници који немају начин да заштите своје производе. Зато се све више ставља акценат на осигурање усева и производа. На тај начин се пољопривредници обезбеђују, јер уколико се догоди нека временска непогода, штета која настане биће покривена осигурањем па губитак неће бити толико велик колики би био без осигурања.

И сама држава подржава осигурање усева тако што субвенционише 40% трошкова осигурања пољопривредницима који испуњавају услове за субвенције, али не треба занемарити чињеницу да само нешто мало мање од четвртине регистрованих газдинстава има право на субвенцију. Тако да је много већи број оних који ипак сами морају да обезбеде сигуран принос сваке године.

Чињеница јесте да је Србија једна од ретких земаља која поред субвенција за осигурање и финансира штете проузроковане временским непогодама док је свуда у свету скоро законска обавеза пољопривредника да осигура своје усева.

Разлога зашто домаћи пољопривредници не прибегавају осигурању своје имовине је много, али

најважнији су ти што је сама цена осигурања превелика, затим лоше искуство са исплатом штете након осигураног догађаја али и необавештеност.

И зато већина, и поред тога што се сваке године догађају временске непогоде, сматра како се то њима неће догодити и не размишљају о томе да је ипак боље искористити прилику да се осигура очекивани принос, јер су им то приходи за целу годину.

Најбитнија ставка у осигурању усева је та што постоје осигуравајуће куће које пољопривредницима излазе у сусрет тако што им омогућавају да премију осигурања могу платити тек нако жетве односно бербе осигураних усева и плодова, када и сами пољопривредници добијају новац за целогодишњи рад.

Важно је још једном напоменути да не постоји новац који може надоместити сигурност, поготово када је у питању егзистенција, јер уколико пољопривредник не оствари комплетан принос за ту годину, следеће године ће се појавити проблем како посејати нове усеве без зараде од претходне године. А како је клима сваке године све променљивија осигурање усева би требало постати неопходна инвестиција.

мр Младен Павловић

БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА НА ИНТЕРНЕТУ

Министарство пољопривреде и заштите животне средине је пре две године покренуло сајт www.agroponuda.com, са циљем да се пољопривредним произвођачима пружи могућност да лакше и брже продају своје пољопривредне производе путем интернета. Агропонуда је берза пољопривредних производа и спроводи се у циљу промовисања малих пољопривредних газдинстава која функционишу као породична газдинства. Подаци о понуђачима пољопривредних производа постављају се бесплатно на портал www.agroponuda.com. На тај начин се ствара база тржишних података расположивих пољопривредних производа и ствара се подршка њиховом пласману на подручју читаве Републике Србије. Сви пољопривредни произвођачи који су заинтересовани за овакав начин продаје пољопривредних производа, могу се обратити саветодавцима Пољопривредне стучне и саветодавне службе “Падинска Скела” ради постављања података на сајт.

Потребни подаци су: Име и презиме, адреса, бр пољ. газдинства, врста и количина производа и контакт телефон.

Objavljene ponude od strane PSSS Padinska Skela u periodu 26.8. – 26.09. 2016.

KATEGORIJA	VRSTA PROIZVODA	BROJ OBJAVLJENIH PONUDA	PONUĐENA KOLIČINA	REALIZOVANO
BOЋE	СТОНО ГРОЖЂЕ,ДУЊА, ЈАБУКА	7	52 Т	5
РАТАРСКИ УСЕВИ	СОЈА, ПШЕНИЦА, ЈЕЧАМ,КУКУРУЗ	10	310 Т	7
ПОВРЂЕ	ПАСУЉ, КРОМПИР,ПАПРИКА, КАРФИОЛ,ПАРАДАЈЗ, БЛИТВА,ПРАЗИЛУК	8	2000 веза, 2,5 т	5

ЖИВА СТОКА	ТОВЉЕНИЦИ	2	12	2
ЖИВА СТОКА	ПРАСАД (16-25 КГ)	1	3 ком.	1
ЖИВА СТОКА	КРАВА	1	1 ком.	
ЖИВА СТОКА	ТЕЛАД	1	4 ком.	2

**Преглед цена (РСД) са зелене, кванташке и сточне пијаце у Београду за период
19.09.2016.- 26.09. 2016. године**

Поврће			Воће			Пијачна цена стоке	
Производ	Кванташ	Зелена	Производ	Кванта ш	Зелена	Производ	Жива вага
	Дин/кг	Дин/кг		Дин/кг	Дин/кг		Дин/кг
Блитва	17.00	25.00	Банана	130.00	150.00	Товљеници (80-120 кг)	190.00
Боранија	125.00	200.00	Бресква	65.00	80.00	Бикови(≥500кг, ХФ раса)	-
Карфиол	160.00	-	Нектарина	60-85.00	-	Бикови(≥500кг, СМ раса)	-
Кромпир бели	30.00	50.00	Малина	300.00	400.00		
Лубеница	12.00	30.00	Јабука	45-80.00	80-100.00		
Лук црни	25.00	30.00	Крушка	70-90.00	80-100.00		
Паприка	80.00	130.00	Шљива	30.00	50-60,00		
Парадајз	75-80.00	70-100,00	Лимун	310.00	350.00		
Тиквице	50.00	50.00	Лешник очишћени	1000.00	1200,00		
Пасуљ	180-200.00	300.00	Поморанџа	170.00	150.00		